

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَنِّ بِيَان - درست سخن بگوئید و موفق شوید

نخستین کتاب جامع آموزش سخنرانی حرفه‌ای

نوشته:

احمد ملت (رئیس بنیاد سخنرانان حرفه‌ای ایران)

رضایادکاری (دبیر بنیاد سخنرانان حرفه‌ای ایران)

ویراستار: مهشید سنایی فرد

سرشناسه	: حلت، احمد، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	فن بیان - درست سخن بگوئید و موفق شوید: نخستین راهنمای جامع آموزش سخنرانی حرفه‌ای / نوشته احمد حلت. رضا بادگاری: ویراستار مهشید سایی فرد.
مشخصات نشر	: تهران: گلیا، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۹۳۸-۷۹-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: این کتاب نخستین بار با عنوان «سخنرانی کنید و موفق شوید» توسط انتشار دیگر در سال ۱۳۹۱ منتشر شده است.
عنوان دیگر	: سخنرانی کنید و موفق شوید.
موضوع	: سخنرانی
سبب	: سخنوری
شناسه افزوده	: بادگاری، رضا، ۱۳۵۷ -
شناسه افزوده	: سایی فرد، مهشید، ۱۳۵۸ -
سازمان اسناد و کتابخانه ملی	: ۱۳۹۲ ح ۸ / ف ۱۲۹ / PNE
رده یابی دبویی	: ۸۰۸/۵۱
شماره کتابشناختی ملی	: ۳۱۹۱۸۴۲

فن بیان

درست سخن بگوئید و موفق شوید

مؤلف: احمد حلت و رضا بادگاری

ویراستار: مهشید سایی فرد

ناشر: انتشارات گلیا

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

تیراژ: ۵۰۰۰ جلد

چاپخانه: غزال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۹۳۸-۷۹-۲

ISBN: 978-964-7938-79-2

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

آدرس: مقابل دانشگاه تهران - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان شهدای ژاندارمری

پلاک ۱۳۰ - طبقه اول - تلفن: ۶۶۹۵۲۵۶۲ - ۶۶۴۱۰۸۶۰ - دورنگار: ۶۶۴۶۱۳۹۳

فهرست مطالب

۷	مقدمه رئیس بنیاد سخنرانان حرفه‌ای ایران
۱۱	چراغ سبز، مقدمه دبیر بنیاد سخنرانان حرفه‌ای ایران
۱۳	تاریخچه علم و هنر سخنرانی
۱۷	خطابه در اسلام
۱۹	چگونه خطابه را دانش کنیم؟
۲۷	اعتماد به نفس داشته باشید
۳۱	آراستگی ظاهر
۳۲	تأثیری مثبت بگذارید
۳۲	مخاطبان خود را بشناسید
۳۵	روش‌های به کار بردن صدای برتر و قوی
۳۵	آرام سخن بگویید
۳۶	همه باید بتوانند بشنوند
۳۶	قدرت صدای خود را افزایش دهید
۳۶	بهینه‌سازی صدا
۳۶	تنفس صحیح
۳۷	کنترل صدا
۴۱	قدرت مکث
۴۳	آهنگ صدا
۴۵	نوشتن متن سخنرانی
۴۵	مزایای نوشتن سخنرانی
۴۶	معایب نوشتن سخنرانی
۴۶	نقش و کاربرد یادداشت
۴۹	ساختار مطالب برای هماهنگی با موضوع سخنرانی
۵۱	استفاده از حکایت‌ها
۵۳	مقدمه سخنرانی
۵۴	توجه مخاطبان را جلب کنید
۶۱	سخنرانی را مؤثر و با قدرت به پایان برسانید
۶۲	خلاصه سخنرانی خود را ارائه دهید
۶۴	مدیریت پرسش‌ها و پاسخ‌ها

۶۵	نمونه‌هایی از عبارات برای قانع کردن مخاطب
۶۵	با برنامه‌های پنهان مقابله کنید
۶۵	با مخاطبان صادق باشید
۶۶	فی‌البداهه صحبت کنید
۶۹	ویژگی‌ها و توانمندی‌های یک سخنران موفق
۷۰	قدرت جلب اعتماد
۷۲	شناخت و تحلیل مخاطبان
۷۳	بهبودگیری از ارتباط غیرکلامی
۷۴	ساهر آراسته
۷۹	مدیریت سخنرانی
۸۱	علائم مربوط به بهره را حدس بزنید
۸۱	وضعیت‌های پس‌بین نشده را مدیریت کنید
۸۲	از گوش‌های خود استفاده کنید
۸۳	شناسایی اخلاک‌گاران
۸۴	با اخلاک‌گران نظم‌جسته مقابله کنید
۹۱	گونه‌شناسی شنوندگان
۹۳	پرحرف‌ها
۹۳	مخالفان همیشگی
۹۴	پرسشگران حرفه‌ای
۹۵	نجواگران
۹۵	طنزپردازان
۹۶	خواب‌آلودگان
۹۷	افراد ساکت
۹۹	آشنایی با جزئیات مکان برای مدیریت بر فضای سخنرانی
۱۰۲	چهره شما از همه چیز مهمتر است
۱۰۳	صحنه را کنترل کنید
۱۰۳	مدیریت میز خطابه
۱۰۴	با سیستم صوتی هماهنگ باشید
۱۰۴	میکروفون‌ها
۱۰۶	سخنرانی با استفاده از وسایل کمکی دیداری و شنیداری
۱۰۶	اسلایدها
۱۱۲	چند نکته کاربردی درباره پاورپوینت
۱۱۵	اورهد
۱۱۹	تمرین‌هایی برای افزایش تمرکز به هنگام سخنرانی
۱۱۹	روش تمرکز

۱۲۷	آخرین نکات برای حرفه‌ای‌ها.
۱۲۷	از ابتدای جلسه حضور داشته باشید.
۱۲۸	تحماس چشمی.
۱۲۸	به همه مخاطبان، نگاه کنید.
۱۲۹	نکته برای آنکه سخن بگویید و برنده شوید.
۱۳۳	هرگز از چیزی گله نکنید!
۱۳۴	اینها برای گروه‌های کوچک سخن بگویید.
۱۳۵	پرونده‌ترین سخنرانان.
۱۳۶	سخنرانان متخصص.
۱۳۷	در خصوصیت سخنرانان درجه یک.
۱۳۸	سخنرانی‌های خالی.
۱۳۸	اعطای جواب و نکودانه‌ها.
۱۳۹	صبرفی یا سپر گناهی.
۱۴۰	صوقعیت‌های مختلف سخنرانی.
۱۴۰	سمینارهای داخلی.
۱۴۱	کنفرانس‌های بالینی.
۱۴۲	سخنرانی‌های آموزشی.
۱۴۲	صحبت کردن در کنگره‌ها.
۱۴۴	سخنرانی‌های عمومی.
۱۴۵	پیا صدای بلند تمرین کنید.
۱۴۶	پیدا کردن گویی را افزایش دهید.
۱۴۸	سازماندهی برنامه‌ها.
۱۵۰	ساز و کارهای کاهش تنش به هنگام سخنرانی.
۱۵۳	تطبیق سخنرانی با تعداد مخاطبان.
۱۵۴	بیک سخنور موفق باشید.
۱۵۴	تمرین در برابر آینه.
۱۵۵	اطلاعات خود را افزایش دهید.
۱۵۵	براه و روش‌ها را بشناسید.
۱۵۶	دوست‌داشتنی باشید.
۱۵۶	بیانفوذ صحبت کنید.
۱۵۶	با حرفه‌ای‌ها بنشینید.
۱۵۷	مراقب شخصیت خود باشید.
۱۵۷	برای همه سخنرانی کنید.
۱۵۸	دفتر برنامه‌ریزی داشته باشید.
۱۵۸	دفتر جملات زیبا داشته باشید.

۱۵۸	تا می‌توانید مطالعه کنید
۱۶۰	جیب‌هایتان را خالی کنید
۱۶۰	یادداشت‌هایتان را پنهان کنید
۱۶۰	مراقب آدم بزرگ‌ها باشید
۱۶۰	تذکرات را بخوانید
۱۶۰	فراموشی نگیرید
۱۶۱	مراقب اتفاقات اطراف باشید
۱۶۱	خواستار به ساعت شنوندگان باشد
۱۶۱	از بزرگان تشکر کنید
۱۶۲	دعا کنید
۱۶۲	دانش‌آموزان را جالب بگویید
۱۶۲	آمار درست بدهید
۱۶۲	ضرب‌المثل بگویید
۱۶۳	گنجینه لغات
۱۶۴	خالی‌بندی نکنید
۱۶۵	اینها را نگویند
۱۶۶	خوش‌تیپ باشید
۱۶۷	به افکار دیگران توهین نکنید
۱۶۷	سنجیده سخن بگویید
۱۶۷	خود را برتر ندانید
۱۶۹	محقق باشید
۱۶۹	ساعت داشته باشید
۱۶۹	به پیشنهادات گوش دهید
۱۶۹	وقتی سرحال هستید سخنرانی کنید
۱۷۰	زیاد صحبت نکنید
۱۷۱	با تناسب صحبت کنید
۱۷۲	بر خدا توکل کنید
۱۷۲	خواستار به عمامه‌تان باشد
۱۷۲	سلام کنید
۱۷۳	خمیازه نکشید
۱۷۴	از الفاظ درست استفاده کنید
۱۷۴	دست در جیب نباشید
۱۷۴	تشکر کنید

به نام خدا

روند شکل‌گیری تمدن بشری از گذشته تاکنون، نشان می‌دهد که دلیل اصلی و مشترک پیشرفت زندگی بشر در دوران‌های مختلف تاریخ، همواره عامل تغییر و تحول بوده که خود موجب دگرگونی‌های عظیم و گسترده‌ای در تمامی ابعاد و جلوه‌های زندگی انسان شده است و در آینده نیز بشر در انتظار تحولات شگرفی در کلیه ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است.

در دهه‌های پایانی قرن بیستم با گذر از اقتصاد ملی به اقتصاد جهانی و تحولات عظیمی که در تکنولوژی‌های نوین رخ داد، جامعه صنعتی «به تدریج جای خود را به جامعه‌ای داد که بر پایه دانش و اطلاعات استوار بود و آن را جامعه «اطلاعاتی» نام نهادند.

اگر قبول کنیم که این گذر، گذری است که بازوها را تبدیل می‌کند؛ یعنی جامعه صنعتی که اصالت آن ماده و انرژی بوده و از ترکیب طبیعی مانند انرژی، ماده، سرمایه و نیروی انسانی به وجود می‌آید، مدت زیادی طول می‌کشید تا سرمایه‌گذاری به نتیجه برسد و حاصل آن در جامعه تقویت بنگاه‌ها، کسب و کارها و در واقع ظهور ثروتمندان و کارآفرینانی بود که بعد از حدود چندین دهه شرکت‌های خود را ایجاد نموده و صاحب ثروت می‌شدند. اما در حوزه جامعه

اطلاعاتی در فضای رخداد یک انقلاب مهم، الگوی کسب و کار جدید، افراد جدید، حوزه‌های جدید، ثروتمندان جدید، سیاست‌های جدید، استراتژی‌هایی که منجر به تواناسازی، توانمندسازی و ارزش‌آفرینی جدید می‌شود به وجود می‌آید، یعنی الگوهای کسب و کار در جامعه اطلاعاتی مانند الگوهای کسب و کار قبل نیستند و ارزش‌آفرینی از طریق ترکیب منابع سرمایه و نیروی انسانی نبود، بلکه براساس دانایی و توانایی است و هرکسی بیشتر بتواند در یک حوزه خاص ارزش ایجاد نماید، باقی خواهد ماند.

و فرد افراد کارآفرین در جامعه، محدود به قشر خاصی از افراد با ویژگی‌های روانی و ذهنی مشخص به فرد نیست. بلکه همه باید به نوعی در جامعه کارآفرین باشند و چنانچه در حدود عمل خود به لایه‌های کلان ملی دست یابند، قطعاً پیش‌تاز خواهند بود. بر این اساس هرکس در جامعه در عرصه خاصی می‌تواند از این ویژگی بهره‌مند شود. به‌شده این که اساس برنامه‌ریزی‌های آموزشی و تعلیم و تربیت ملی، بر این پایه استوار باشد که نیروی انسانی کارآفرین به جامعه تحویل دهد.

شناسایی ویژگی‌های کارآفرینان بزرگ یک کشور و معرفی الگوهایی که آنان در زندگی شغلی و شخصی خود به کار بردند تا به قله‌های موفقیت دست یابند، می‌تواند سایر افراد جامعه را که آرزوهای بزرگ در سر می‌پروراند و تنها به دنبال راه حل‌ها می‌گردند، هدایت نماید.

مرکز کارآفرینی دانشگاه صنعتی شریف و مجله موفقیت در راستای این الگوسازی‌ها در جامعه ایرانی با هدایت و همکاری در پروژه‌های مختلفی از جمله مجموعه یکصد جلدی ۱ و ۲ کارآفرینان بزرگ ایرانی که توسط آقای رضا یادگاری و خانم مهشید سنایی فرد، برای نخستین بار در ایران به نگارش درآمده

است، توان خود را به کار بسته است تا تمام آنچه را می تواند با انتقال آنها به نسل جوان ایرانی از آنها نسلی توانمند و کارآفرین بسازد به منصه ظهور برساند.

در زمان اجرای این طرح یکی از مهمترین خصوصیات یک فرد کارآفرین، قدرت ارائه توانمندی های فرد به دیگران، در راستای جذب سرمایه گذار و حتی حمایت های معنوی شناخته شد. تا زمانی که یک فرد نتواند توانمندی های خود را به دیگران اثبات نماید، نمی تواند برای طرح های خود حامی و پشتیبان فراهم آورد. شاید این مورد یکی از مسائل مهمی باشد که حتی در دانشجویان دوره های مختلف تحصیلی تا مقطع دکتری هم قابل مشاهده می باشد و یک دانشجوی نمی تواند توانایی های علمی خود را در مراکز آموزشی و تحصیلی نشان دهد و قاعدتاً همین فرد پس از فراغ التحصیلی و ورود به جامعه و بازار کار به دلیل نداشتن این توانایی سرمایه گذاری و پدیدار مشکلات فراوان روحی خواهد شد.

کتاب حاضر تحت عنوان «نخستین راهنمای جامع آموزش سخنرانی حرفه ای» در زمانی تدوین گردید که «بسیار سخنرانان حرفه ای ایران» فعالیت خود را در راستای آموزش و ترویج علم و هنر سخنرانی، آغاز نمود. بنیاد سخنرانان حرفه ای ایران، مرجعی است که در کنار آموزش های علمی و حرفه ای، چگونگی حضور یک فرد در جامعه و ارائه توانمندی های او را آموزش می دهد.

امید است با بهره گیری از این نوشتار گامی بلند به سوی ایرانی شکوفا و کارآفرین برداریم. ان شاء الله

احمد حلت

رئیس بنیاد سخنرانان حرفه ای ایران

چراغ سبز

هر فعالیتی که در زندگی انجام می‌دهیم نوعی ارتباط محسوب می‌شود اما با سخن گفتن، یک فرد با تعداد دیگران ممتاز و متمایز شود. انسان با این خصیصه است که از یک ارتباط برقرار می‌رود یعنی امتیازی که بشر دارد این است که می‌تواند از طریق سخن گفتن با مسئولانش ارتباط برقرار کند و روی آنها تأثیر بگذارد. سخن گفتن، همان کیفیتی است که هر فرد خصوصیات منحصر به فردش را در آن به نمایش می‌گذارد و زمانی که قادر نیست به وضوح حرف‌هایش را بزند و عقایدش را مطرح کند، دچار نگرانی، بی‌قراری جسمانی، بزدلی و تفکرات تیره و تار می‌شود و شخصیتش نیز برای سایرین به نوعی حجاب و تار و نامعلوم می‌شود. هر فردی می‌تواند در زندگی تجاری و فردی خود به تدریج سخن گفتن دست پیدا کند و نتایج آن را ببیند. او اگر معتقد باشد، موفق خواهد شد به آنچه دلش می‌خواهد می‌رسد.

این کتاب که توسط مؤسسه «بنیاد سخنرانان حرفه‌ای ایران» به صورت ساده، مؤثر و به زبان امروزی به نگارش درآمده است، می‌تواند به صورت اصولی و دقیق، شاهراه موفقیت را پیش روی شما بگذارد و با مهارتی که در سخن گفتن کسب می‌کنید، هر روز و در هر موقعیتی که می‌خواهید، بر دیگران پیروز

شوید و آنها را با نقطه نظرات خودتان تحت تأثیر قرار دهید، یاد گرفتن قدرت نطق در جلسات، متقاعد کردن دیگران که محصول شما بهترین است، سخن گفتن به منظور بالا بردن سرمایه، و سخن گفتن در یک محفل اجتماعی و... از دستاوردهای آن است.

شما می‌توانید خجول بودن خود را به اعتماد به نفس تغییر دهید و نیز یاد بگیرید دیگران را تشویق کنید تا عملی را انجام دهند که شما می‌خواهید، به آنها آگاهی بدهید، اثر بگذارید و متقاعدشان کنید تا قبول کنند. مهم‌ترین توانایی کارآفرینان بزرگ در کنار دانش و پشتکار، قدرت سخنوری آنان است.

رضا یادگاری

دبیر بنیاد سخنرانان حرفه‌ای ایران

تاریخچه علم و هنر سخنرانی

یکی از موهبت‌های الهی به انسان، توفیق انتقال پیام‌های او از طریق زبان است. انسان‌ها استعداد آفرینش، پیغام‌های خود را به هم‌نوعان خود انتقال می‌داده‌اند و یکی از مهمترین ابزارهای اطلاع‌رسانی آنان، زبان بوده است. براساس آیات قرآنی، همه پیامبران الهی از سخنوری برای تبلیغ پیام‌های الهی استفاده کرده‌اند. قرآن کریم می‌فرماید: «وَمَا يَكْفُرُ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ»^۱ «ما هیچ پیامبری را جز به زبان قومش سرستادیم»، این آیه، ضمن بیان مطابقت زبان پیامبران با زبان مخاطبان، نشان‌دهنده همگونی بویان استفاده از روش سخن گفتن در تبلیغات دینی پیامبران است.

جانشینان انبیا نیز از سخنوری و خطابه استفاده کرده‌اند. اما علی‌علیه می‌فرماید: «إِنَّا لَأَمْرَاءُ الْكَلَامِ»^۲ «ما هر آینه پادشاهان سخنییم»، و البته سخنوری آنان روشمند نیز بوده است.

در عین حال برای بیان تاریخ فن خطابه و سخنوری به عنوان یک دانش و مهارت، معمولاً از یونان باستان آغاز می‌کنند؛ زیرا قدیمی‌ترین کتاب‌های موجود در این باره، مربوط به این دوران است.

۲- نهج البلاغه نسخه دشتی، خطبه ۲۳۳.

۱- سوره ابراهیم، آیه ۴.

خطابه در یونان

یونانیان از قدیم‌الایام «هومر» را پدر واقعی فن خطابه می‌دانستند و پس از وی از خطبای بزرگی مانند «سولون» (۵۵۸-۶۴۰ قبل از میلاد)، قانونگذار آتن و مصلح آداب و عادات اجتماعی؛ «ابرخس» جمع‌کننده اشعار هومر (۵۲۸ قبل از میلاد)؛ «پسیستراتوس» (۵۲۷-۶۰۵ قبل از میلاد) حاکم آتن؛ و «تمیستوکلس» (۴۶۰-۵۲۵ قبل از میلاد) سردار یونانی و مشهور در خطابه‌های جنگی، یاد می‌کنند.

در عصر «پریکلس» (۴۲۹-۴۹۵ قبل از میلاد) که از مردان سیاسی و صاحب نفوذ بود، خطابه در یونان، شکوفایی خود را آغاز کرد. دلایل رشد خطابه در این زمان عبارتند از:

- ۱- ظهور حکومت‌های موقتیک
- ۲- رشد امور تجاری و صنعتی و گسترش تدریجی نیروی دریایی آتن
- ۳- نظام قضایی آن عصر که در آن، افراد برای احقاق حقوق خود باید سخنوری زبردست باشند و یا از وکلای سخنور استفاده کنند.
- ۴- استعداد یونانیان در خطابه.

نخستین شخصی که به تعلیم خطابه پرداخت «کوراکس» از جزیره صقلیه بود که عرب‌ها وی را با نام «غراب خطیب» می‌شناسند.

در عصر «دموستن» (۳۲۲-۳۸۴ قبل از میلاد) خطیب وطن‌میلاد، ادبیات در یونان رو به زوال رفت؛ اما او خطیبی توانا بود. راز موفقیت او در صلابت روحی، تسلط بر اعصاب، مهارت در گریز زدن به احساسات تند میهن‌پرستی، آمیختن داستان‌سرایی با بحث و شاعرانه سخن گفتن می‌دانند.

ظهور سوفسطائیان، یکی از پدیده‌های قابل توجه در تاریخ خطابه یونانی

سوفسطائیان، معلمان دوره گرد بودند و سبب گسترش علوم می مانند: فلسفه، منطق، ادبیات، سیاست و قضاوت شدند؛ ولی در عین حال به دلیل نداشتن تعهد در برابر حق و حقیقت، پایه های اخلاقی یونان را متزلزل ساخته، سبب پدید آمدن شکاکیت و پوچ گرایی شدند.

در مقابل، دانشمندانی مانند: «سقراط»، «افلاطون» و «ارسطو» ظهور کردند که روش سوفسطائیان را مذمت می کردند.

«سقراط» استاد «افلاطون»، مکتبی برای تعلیم فن خطابه داشت و شاگردان او با این فن آشنا بودند و بر بیان فلسفه از آن بهره می بردند. «افلاطون» (۳۴۷-۴۲۷ قبل از میلاد) همچون «سقراط»، حویای حقیقت بود. از نظر او سخنوری در صورتی مفید است که مبتنی بر حقایق باشد و کسی که از حقیقت بی خبر باشد نمی تواند ذهن شنونده را به سوی حقیقت سوق دهد.

به نظر «افلاطون»، استعداد فطری، آموزش و تمرین، سه عامل اساسی برای توانایی در سخنوری است. از نظر او، هدف از سخنوری فقط اقناع به معنای ظن غالب نیست؛ بلکه سوق دادن روح انسان به سوی فضیلت است؛ از این رو شناخت روح و مباحث روان شناسی، از مباحث ضروری در این فن است. «ارسطو» شاگرد «افلاطون» از تعالیم وی بهره جست و کتابی در فن خطابه نوشت.

خطابه در روم

از میان رومیان، «سیسرون» درخشندگی خاصی در این باره دارد. وی کتاب های «ارسطو» را بازنویسی و در آنها تحقیق کرد. او در سخنوری بسیار توانا بود و کتابی تحت عنوان «خطابه» نوشت.

از دیگر خطبای روم باستان، «کونیتیلیانوس» (صاحب کتاب «فن خطابه»)،

«تاسیت» و «آدریانوس سوری» هستند.

سریانیان و خطابه

پس از ظهور مسیحیت، این فن از نظر علمی و نه عملی، تحت تأثیر سریانیان در مناطقی مانند: الجزیره و سوریه قرار داشت. خطابه در میان اعراب از نظر علمی، بسیار رونق گرفته بود تا اینکه اسلام ظهور کرد و آثار یونانی که زمانی به زبان سریانی ترجمه شده بود، بار دیگر به عربی ترجمه شد.

عصر جاهلی و خطابه

در عصر جاهلی، خطابه از نظر علمی و فنی جایگاهی نداشت و اعراب، بیش از هر چیز به خطابه عملی و سبک بیان توجه می‌کردند. در این دوران، چه بسا یک سخنران با سخنان خود سبک‌های را به اوج عزت یا حضيض ذلت می‌رساند؛ از این رو سران قبایل فرد را به عنوان سخنگوی رسمی و خطیب قبیله برمی‌گزیدند. عوامل زیر باعث شد خطابه در این عصر بود:

۱. شرایط جنگی و طبیعت صحرانشینی اعراب.

۲. تعصب قبیله‌ای و فخر فروشی اعراب بر دیگران با امتیازات خود و قبیله‌شان.

۳. طبیعت ادبیات جاهلی مبنی بر شفاهی بودن و نبودن راج نداشتن نویسنده‌گی.

۴. نیاز به خطیب به عنوان مسئول هیأت، هنگام مراسم هیأت‌ها به مناطق مختلف.

خطبای جاهلی در مراسم مهم و جلسات پرجمعیت، سوار بر مرکب خود، خطابه ایراد می‌کردند. آنان اغلب، هنگام ایراد سخن با عصا، سرنیزه یا شاخه درخت به حاضران اشاره می‌کردند. آنها با صدای بلند سخن می‌گفتند و سخنان خود را به سجع و ضرب‌المثل می‌آراستند.

قرآن کریم، زمانی نازل شد که هنر غالب مردم عرب، سخنوری و خطابه بود. خدای متعال بهترین و اثرگذارترین سخن را در این زمان نازل کرد و فرمود: ﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقَلْبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾؛ «خدا بهترین سخن را نازل کرده است؛ کتابی که آیاتش [در لطافت و زیبایی و عمق و محتوا] همانند یکدیگر است؛ آیاتی مکرر دارد [با تکراری شوق‌انگیز] که از شنیدن آیاتش لرزه بر اندام کسانی می‌افتد که از پروردگارشان می‌ترسند. سپس برون و درونشان نرم و متوجه ذکر خدا می‌شود». قرآن کریم از نظر ادبی برترین خطیبان و شاعران عرب را تحت تأثیر خود قرار داد؛ از این رو، سبک و سلیقه آنان پس از نزول قرآن از اسلوب قرآنی تقلید و خطبه‌های خود را به آیات شریفه قرآن زین کردند.

قرآن کریم از نظر اسلوب، مظهر و واژگان، و خطابه‌های صدر اسلام و پس از آن اثر گذاشته است. از سوی دیگر احادیث نبوی، خطابه‌های امام علی علیه السلام و امامان دیگر، تأثیر شگرفی بر خطابه‌های عصر اسلام داشته است، تا آنجا که بسیاری از سخنوران، عین یا مضمون خطابه‌های آنان را بازنه کرده‌اند؛ مثلاً یوسف بن عمر ثقفی نماینده هشام بن عبدالملک در کوفه به مردم چنین خطاب می‌کند: «اتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ فَكَمْ مِنْ مُؤْمِلٍ أَمَلًا لَا يَبْلُغُهُ وَجَامِعٍ مَالًا لَا يَبْلُغُهُ وَمَلِيعٍ مَا سَوْفَ يَنْتَرِكُهُ وَلَعَلَّهُ مِنْ بَاطِلٍ جَمْعُهُ وَمِنْ حَقٍّ مَنَعُهُ، أَصَابَهُ حَرَامٌ وَوَرِثَهُ عَدُوٌّ وَاحْتَمَلَ إِضْمَارٌ وَبَاءَ بِوِزْرِهِ وَوَرَدَ عَلَى رَبِّهِ أَسْفًا لَا هِفَاً قَدْ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ».

این خطابه را با سخن زیر از امام علی علیه السلام مقایسه کنید:

«مَعَايِرُ النَّاسِ، اتَّقُوا اللَّهَ فَكَمْ مِنْ مُؤْمِلٍ مَا لَا يَبْلُغُهُ وَبَانٍ مَا لَا يَسْكُنُهُ وَجَامِعٍ مَا سَوْفَ يَنْتَرِكُهُ وَلَعَلَّهُ مِنْ بَاطِلٍ جَمْعُهُ وَمِنْ حَقٍّ مَنَعُهُ، أَصَابَهُ حَرَامٌ وَاحْتَمَلَ بِهِ آثَامًا فَبَاءَ بِوِزْرِهِ وَقَدِمَ

عَلَى رَبِّهِ آسِفًا لَاهِفًا، قَدْ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ؛ ای مردم! از خدا بترسید، چه بسا آرزومندی که به آرزو [ی خود] نرسد و سازندهٔ ساختمانی که در آن ساکن نشود و گرددآورندهٔ مالی که به زودی آن را بگذارد، و چه بسا که از راه باطل [و حرام] آن را جمع کرده و یا حق دیگران را بازداشته، و به سبب آن، تکبیر فعل حرام و متحمل گناهانی شده است، و باگناه و بار سنگین برمی گردد و با خیسمانی و حسرت بر خدای وارد می شود؛ در دنیا و آخرت زیان کمرده، و این است زیان آیدکار).

خدا به در صدر اسلام، آداب و ویژگی هایی داشته است؛ از جمله:

۱. به کار بستن کلمات مستجع

۲. ایستادن بر بالندی

۳. گذاشتن عمامه بر سر

۴. تکیه بر عصا یا شمشیر یا کمان خویش

۵. شروع با ستایش خداوند

۶. پایان دادن با دعای خیر.